DELEGATURA
UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 16.04.2007r.

RKT-61-70/06/SB

DECYZJA Nr RKT-12/2007

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 z zm.) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Małgorzacie C. oraz Grzegorzowi C., prowadzących wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. w Tychach
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 23a ust. 1 i 2 tej ustawy **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działania Małgorzaty C. oraz Grzegorza C. przedsiębiorców prowadzących wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. w Tychach, polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji na skutek zredagowania treści umowy pożyczki gotówkowej w sposób niezgodny z ustawą z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), poprzez:

1) nieumieszczenie w umowie informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim,
2) nieumieszczenie w umowie informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim,
3) umieszczenie w umowie zastrzeżenia uprawniającego przedsiębiorców do zatrzymania części prowizji w sytuacji odstąpienia przez konsumenta od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, co jest sprzeczne z art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim w związku z art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim,
4) nieumieszczenie w umowie informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazuje się zaniechania ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23 d w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **stwierdza się że** stosowana przez Małgorzatę C. oraz Grzegorza C. przedsiębiorców prowadzących wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. w Tychach praktyka, polegająca na podawaniu informacji zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.) w umowach pożyczki gotówkowej o:

1) organie, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numerze rejestru, pod którym kredytodawca został wpisany, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim,

2) łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy o kredycie konsumenckim,

3) uprawnieniu przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim,

4) terminie, sposobie wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim,

nie narusza obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, a tym samym **nie narusza zbiorowych interesów konsumentów**, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 75 tej ustawy, postanawia się obciążyć solidarnie Małgorzatę C. oraz Grzegorza C. przedsiębiorców prowadzących wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. w Tychach kosztami przeprowadzonego postępowania i zobowiązać solidarnie tych przedsiębiorców do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 45 PLN (słownie złotych: czterdzieści pięć).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym) przeprowadzone zostało z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Małgorzaty C. oraz Grzegorza C. przedsiębiorców prowadzących wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. z siedzibą w Tychach (zwanych dalej Chwilówką lub przedsiębiorcami) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej też dalej ustawą antymonopolową).

W dniu 28.07.2006r. postanowieniem nr 1 na podstawie ustaleń dokonanych w ww. postępowaniu organ antymonopolowy wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez ww. przedsiębiorców bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej (Karta nr 1).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Chwilówka wyjaśniła.

W sprawie zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o organie, który zarejestrował działalność kredytodawcy i numerze w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany – nie zgodzono się z nim. Stanowisko oparte zostało na brzmieniu art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, który stanowi, że umowa kredytu konsumenckiego powinna zawierać: imię i nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna – także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy i numer rejestrowy, pod którym kredytodawca został wpisany. Przedsiębiorcy wyjaśnili, że spółka cywilna, w ramach której prowadzona jest działalność gospodarcza nie jest osobą prawną. A tylko osoba prawna zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim ma obowiązek podania organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy i podania numeru tego rejestru. Ponieważ przedsiębiorcy nie prowadzą działalności jako osoba prawna, ciąży na nich jedynie obowiązek podania imion, nazwisk (nazwy) i adresu siedziby, co zostało podane w umowie.

W sprawie zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową – przedsiębiorcy nie zgodzili się z nim. W opinii Chwilówki w umowie są wymienione wszystkie koszty, do zapłaty, których zobowiązany jest konsument. Jedynym takim kosztem, jest prowizja i jest ona wskazana w § 7 umowy pożyczki gotówkowej.

Odnośnie zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do zapłaty których zobowiązany jest konsument, przedsiębiorcy nie zgodzili się z nim. Stwierdzili, że w umowie są wymienione wszystkie koszty, do zapłaty których zobowiązany jest konsument.

Przedsiębiorcy nie zgodzili się również z zarzutem naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. nie podawania informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta. Zwrócono uwagę, że § 4 pkt 2 umowy stanowi co następuje „ma prawo do wcześniejszej spłaty kwoty pożyczki". Natomiast w § 4 pkt 3 tej umowy jest podana informacja, że: „Pożyczkobiorca jest zobowiązany poinformować Pożyczkodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem", zaś pkt 4 informuje konsumenta o obowiązku Pożyczkodawcy do rozliczenia się z konsumentem z pożyczki w terminie 14 dni od dokonania spłaty. Zapisy te zdaniem przedsiębiorców wyczerpują obowiązki nałożone przez art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim.

W sprawie zarzutu naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawienia do odstąpienia do umowy przez konsumenta przedsiębiorcy wyjaśnili, że § 9 umowy, który w całości dotyczy art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim, odnosi się do obowiązku poinformowania konsumenta o jego prawie do odstąpienia od zawartej umowy. § 9 ust. 1 umowy pożyczki gotówkowej brzmi: „Pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia od umowy pożyczki w terminie 10 dni od daty zawarcia umowy, bez podania przyczyny na podstawie pisemnego oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszej umowy". Ten zapis w opinii przedsiębiorców bezsprzecznie informuje konsumenta o prawie do odstąpienia od umowy, czyni też zadość art. 11 ust. 2, gdyż konsument łącznie z umową otrzymuje wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Natomiast § 9 ust. 2 umowy brzmi „Termin do odstąpienia do umowy jest zachowany, jeżeli Pożyczkobiorca przed jego upływem złoży na piśmie oświadczenie, którego wzór otrzymał przy zawarciu umowy, o odstąpieniu od umowy, pod adresem wskazanym w oświadczeniu". Fragment ten brzmi dokładnie jak art. 11 ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim. W umowie nie ma odpowiednika art. 11 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim, ponieważ nie dotyczy on umowy pożyczki gotówkowej, podobnie jak nie ma odpowiednika art. 11 ust. 6 ustawy o kredycie konsumenckim, gdyż też nie dotyczy on umowy pożyczki gotówkowej. Odpowiednikiem art. 11 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim jest § 9 ust. 3 umowy pożyczki o treści „w razie odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca zwraca Pożyczkobiorcy poniesione koszty w wysokości 5% prowizji, nie zwraca kosztów ustanowienia zabezpieczenia". Wobec uchylenia przepisów art. 11 ust. 7 i 8 w opinii przedsiębiorców cała treść art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim znajduje odzwierciedlenie w zapisach stosowanej przez nich umowy pożyczki gotówkowej.

W zakresie wymogu podawania w umowie informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim, przedsiębiorcy nie zgodzili się z postawionym zarzutem. Stwierdzili, że w kilku paragrafach umowy, zawarte są informacje o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminów spłaty pożyczki. Informacje o tych skutkach zawiera § 6 umowy pożyczki gotówkowej. Uchybienie terminowi spłaty pożyczki gotówkowej powoduje naliczenie odsetek za zwłokę zgodnie z art. 359 k.c. Odsetki te zostały określone jako czterokrotność kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Wysokość tych odsetek jest zgodna z ograniczeniem wprowadzonym przez ustawę z dnia 7 lipca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz zmianie niektórych ustaw. Szacunkowe koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego zostały określone w § 10 ust. 4 i 5 umowy pożyczki gotówkowej poprzez wskazanie konkretnych ustaw, które mogą być podstawą ich ewentualnego powstania.

Przedsiębiorcy wyjaśnili również, że zabezpieczeniem udzielonych pożyczek gotówkowych, które nie są oprocentowane jest poręczenie spłaty pożyczki gotówkowej udzielone przez osobę trzecią. W sprawie umów pożyczek gotówkowych zawierane zostają umowy poręczenia pomiędzy przedsiębiorcami oraz Dariuszem C. oraz Adamem Z. prowadzącymi wspólnie działalność gospodarczą jako PUH „NOBILES 2" s.c. Dariusz C., Adam Z.. (Karta nr 17)

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

W trakcie postępowania, organ antymonopolowy ustalił, że przedsiębiorcy prowadzą działalność polegającą na udzielaniu pożyczek konsumenckich, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim. Działalność jest prowadzona przez Małgorzatę C. oraz Grzegorza C.. Prowadzą oni wspólnie działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. z siedzibą w Tychach (Karty nr 9, 10).

Przedsiębiorcy przy zawieraniu umów z konsumentami posługują się wzorcem umowy pożyczki (Karta nr 29). W celu potwierdzenia stosowania tego wzorca przedstawiona została faktycznie zawarta umowa z konsumentem (Karty nr 15-16).

W toku niniejszego postępowania organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

W przypadku, gdy doszło do naruszenia art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy na mocy art. 23c ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Jako „sprzeczne z prawem" należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zarzucane praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, dotyczą zawierania z konsumentami sprzecznych z ustawą o kredycie konsumenckim umów pożyczek gotówkowych. Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki kredytodawcy lub podmiotu pośredniczącego w zawarciu umowy kredytowej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiejkolwiek postaci. Ustawa określa wymagania, jakim muszą odpowiadać umowy o kredyt konsumencki, a także określa warunki wykonania tejże umowy. Ustawa reguluje również informacje, jakie muszą zawierać ogłoszenia oraz reklamy dotyczące kredytu konsumenckiego.

W wyroku z dnia 13 czerwca 2005 r. sygn. akt XVII Ama 30/2004 Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził co następuje „Przepis 4 ust. 2 określa zatem w sposób szczegółowy obowiązek kredytodawcy w zakresie informowania konsumenta. Obowiązek ten istniał od 19 września 2002 r., (...). Istotą stwierdzonej praktyki jest więc zaniechanie obowiązku poinformowania konsumenta w zakresie określonym w art. 4 ust. 2 pkt 8, 10, 11 i art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim, a nie praktyka wykonywania umów przez powoda. Należy zatem podzielić stanowisko Prezesa UOKiK, zajęte w zaskarżonej decyzji, że usunięcie skutków praktyki może nastąpić w drodze uzupełnienia umów z konsumentami, zawartych 19 września 2002 r. i później, o brakujące elementy. (...) Zdaniem sądu, skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych, zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie, jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek, czy nie."

Również w wyroku z dnia 23.11.2005r. Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sygn. akt XVII Ama 37/2004, Gazeta Prawna 2005/229 str. 26, zostało stwierdzone, że „Bank powinien dostosować umowy pożyczek zawieranych z konsumentami do wymogów ustawy o kredycie konsumenckim. Umowa powinna informować konsumenta m.in. o całkowitym koszcie kredytu, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o pozostałych kosztach związanych z umową, o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, a także o skutkach niedotrzymania terminu i naruszenia zasad spłaty kredytu. Jeżeli konsument zalega z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca ma prawo wypowiedzieć umowę. Wcześniej powinien jednak wezwać konsumenta do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni."

Zgodnie z powyższym orzecznictwem, umowy zawierane z konsumentami, do których zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim muszą zawierać minimum informacji wymaganych przez tą ustawę. Dodatkowo w sytuacji, gdy sposób postępowania w trakcie realizacji umowy zarówno konsumenta jak i pożyczkodawcy reguluje ww. ustawa, umowa musi wyczerpująco przekazywać informacje umożliwiające postępowanie zgodnie z nakazami ustawy, a także umożliwiające weryfikację działań przedsiębiorców.

I.1. W zakresie punktu I.1 sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczy naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy pożyczki gotówkowej w sposób niezgodny z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim, Konsument ma prawo do otrzymania jasnej szczegółowej informacji o typach, nazwach i wysokości kosztów, jakie będzie musiał ponieść na rzecz osób innych niż pożyczkodawca w związku z zaciągniętym kredytem.

Przedsiębiorca odnosząc się do przedmiotowego zarzutu stwierdził, że wszystkie koszty, które musi ponieść konsument z tytułu otrzymania pożyczki są zawarte w umowie. Umowa jako jedyny koszt określa wartość prowizji. Jednak w umowie brak jest informacji, iż obejmuje ona koszt zabezpieczenia, a także nie podaje jego wartości. § 8 pkt 3 umowy stanowi, że „Koszty ustanowienia zabezpieczenia ponosi Pożyczkobiorca", świadczy o istnieniu dodatkowego obowiązku finansowego bez podania jego wartości. Dlatego też lakoniczność powołanego powyżej § 8 pkt 3 umowy umożliwia dowolną interpretacje warunków finansowych, na jakich udzielana jest pożyczka. Może to spowodować, że w trakcie realizacji umowy konsument zostanie wezwany do zapłaty dodatkowych kosztów z tytułu zabezpieczenia. Ponieważ ustawa w sposób jednoznaczny nakazuje podawanie informacji co do wszystkich kosztów, umowa nie powinna umożliwiać dowolnej interpretacji wysokości oraz rodzajów zobowiązań finansowych. Biorąc pod uwagę fakt, że umowy pożyczki zaciągają osoby mające trudności finansowe, poinformowanie ich w trakcie realizacji umowy o dodatkowym koszcie może być dla nich zbyt obciążające. Mogą nie mieć wolnych środków finansowych na pokrycie tego kosztu.

Zapis art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim nakłada na przedsiębiorcę obowiązek podania w treści umowy nie tylko z nazwy wszystkich innych kosztów, które nie są uwzględnione przez „całkowity koszt kredytu", ale podania ich wartości. Dopiero informacje o nazwach i wartościach tych kosztów, pozwolą konsumentowi podjąć racjonalną decyzję o zaciągnięciu zobowiązania finansowego. Koszt jaki musi ponieść konsument z tytułu zaciągniętego kredytu jest jednym z determinantów zawarcia umowy z konkretnym przedsiębiorcą. Dysponowanie przez konsumenta specyfikacją kosztów obejmującą zarówno koszty, jakie musi ponieść na rzecz pożyczkodawcy, jak i osób trzecich, umożliwi mu porównanie ofert wśród konkurentów oraz wybranie produktu najlepiej spełniającego jego oczekiwania. Poprzez analizę warunków finansowych umowy, konsument może ocenić, czy będzie w stanie ponieść koszty, które wiążą się z zawarciem i realizacją umowy, czy też koszt pożyczki przewyższa jego możliwości finansowe.

Ponieważ ustawa o kredycie konsumenckim w sposób jednoznaczny nakazuje określenie kosztów oraz podanie ich wartości, bez względu na to, czy koszty te mają zostać zapłacone na rzecz pożyczkodawcy, czy też osób trzecich, organ antymonopolowy stwierdził, iż informacje podawane konsumentom za pośrednictwem treści umowy nie spełniają wymagań wynikających z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim w powyższym zakresie. Tym samym praktyka dotycząca informowania konsumentów o pozostałych kosztach jest bezprawna.

I.2. W punkcie I.2. sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczy naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy pożyczki gotówkowej w sposób niezgodny z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.

„Ustawa o kredycie konsumenckim wprowadza obowiązek poinformowania konsumenta w umowie o przysługującym mu uprawnieniu do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie oraz o skutkach skorzystania z tego uprawnienia. Należy podkreślić, że uprawnienie to - przyznane konsumentowi przez semiimperatywny art. 8 ust. 1 - nie może być wyłączone odmienną umową stron i z tego względu przysługiwałoby konsumentowi niezależnie od tego, czy wzmianka o nim została zamieszczona w umowie. Omawiany obowiązek zatem ma charakter czysto informacyjny i służy uświadomieniu konsumentowi przysługujących mu korzystnych instrumentów, służących ochronie jego interesów. Naruszenie tego obowiązku informacyjnego skutkuje sankcją kredytu darmowego, w świetle którego możliwość wcześniejszej spłaty kredytu jest już praktycznie pozbawiona znaczenia.

Obowiązek dotyczy nie tylko zamieszczenia informacji o samym uprawnieniu, ale obejmuje również podanie do wiadomości konsumenta skutków skorzystania z niego. Wydaje się, że obowiązkowi temu czyni zadość powtórzenie w odpowiedniej części treści art. 8 ust. 2, zgodnie z którym, jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, to w przypadku kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu, a w przypadku kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu. Do skutków skorzystania z uprawnienia do wcześniejszej spłaty kredytu należy również przewidziany w art. 8 ust. 4 obowiązek kredytodawcy rozliczenia się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu. Także i ta informacja powinna zostać zamieszczona w umowie."[1]

§ 4 pkt 2, 3 i 4 ocenianej umowy, stanowi, że Pożyczkobiorca ma prawo do wcześniejszej spłaty kwoty pożyczki. Pożyczkobiorca jest zobowiązany poinformować Pożyczkodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem. Rozliczenie z pożyczki nastąpi w terminie 14 dni od dokonania spłaty. § 5 stanowi, że Ostateczne rozliczenie z Pożyczkobiorcą z tytułu ewentualnej nadpłaty, lub niedopłaty nastąpi po całkowitej spłacie pożyczki. O powstaniu niedopłaty Pożyczkodawca zawiadomi Pożyczkobiorcę pisemnym wezwaniem do zapłaty (Karta nr 15).

[1] Komentarz Romana Trzaskowskiego do art. 4 ustawy o kredycie konsumenckim, LexPolonica

W przedmiotowym przypadku przedsiębiorcy pobierają jednorazowo w dniu wypłaty kwoty pożyczki prowizję z tytułu jej udzielenia. Dlatego konsumentom, którzy dokonali zwrotu pożyczki przed określonym w umowie terminem zgodnie z ww. artykułem 8 ust. 2 ustawy, przysługuje zwrot proporcjonalnej części prowizji pobranej przy zawarciu umowy. Obowiązek zamieszczenia w umowach przedmiotowych informacji ma zapewnić konsumentom możliwość dokonania oceny korzyści, jakie wiążą się z wcześniejszą spłatą pożyczki. Umożliwi im to samodzielne obliczenie kwot o wartości, których zmniejszają się zobowiązania z każdym dniem wcześniejszych spłat pożyczek.

Brak powyższej informacji narusza interesy ekonomiczne konsumentów w taki sposób, że nie wiedzą oni, iż wcześniejsza spłata pożyczek zmniejsza wartość należnych zobowiązań, o części nienależnych przedsiębiorcom prowizji, z tytułu wcześniejszej ich spłaty. Dodatkowo wiedza o przedmiotowym prawie umożliwia im weryfikację sposobu rozliczenia dokonanej spłaty pożyczki przez przedsiębiorców, a więc np. żądania zwrotu bezprawnie zatrzymanej części prowizji, w sytuacji niezgodnego z ustawą sposobu rozliczenia spłaty kredytu.

Ponieważ w konsekwencji niezamieszczenia powyższej informacji, konsumenci mogą nie skorzystać z korzyści, jakie wiążą się z wcześniejszą spłatą pożyczek, oraz mogą nie weryfikować sposobu rozliczania pożyczek dokonanych przez przedsiębiorców, sposób sporządzenia zawieranych przez konsumentów umów narusza ich interesy ekonomiczne. Zgodnie z powyżej cytowanym orzeczeniem Sądu bez względu na fakt, czy konsument skorzysta z przyznanego przez przepisy prawa do wcześniejszej spłaty kredytu, informacja o korzyściach związanych z przedmiotowym prawem musi być zamieszczona w treści umowy. Biorąc pod uwagę powyżej opisaną praktykę przedsiębiorców, należało ją uznać za bezprawną.

I.3. Kolejny zarzut dotyczy naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez umieszczenie w umowie zastrzeżenia uprawniającego przedsiębiorców do zatrzymania części prowizji w sytuacji odstąpienia przez konsumenta od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, co jest sprzeczne z art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim w związku z art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 11 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim przed upływem terminu do odstąpienia od umowy konsument nie jest zobowiązany do spłaty kredytu ani zapłaty oprocentowania. W razie odstąpienia od umowy kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia.

„Umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać również informację dotyczącą przysługującego konsumentowi ustawowego prawa do odstąpienia od umowy (art. 4 ust. 2 pkt 11). Podobnie jak w przypadku prawa do przedterminowej spłaty kredytu, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługuje konsumentowi niezależnie od tego, czy zostało wyraźnie wskazane w umowie. Art. 11 ust. 1 przewidujący to prawo ma charakter semiimperatywny, co oznacza, że strony mogą go modyfikować tylko na korzyść konsumenta. Informacja zamieszczona w umowie ma służyć uświadomieniu konsumentowi uprawnień wynikających dla niego z ustawy o kredycie konsumenckim.
(...) Wreszcie w umowie powinna być zamieszczona informacja, że w razie odstąpienia od niej kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia (art. 11 ust. 5).”[2]

§ 9 pkt 3 umowy stanowi, że „W razie odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca zwraca Pożyczkobiorcy poniesione koszty w wysokości 5% prowizji, nie zwraca kosztów ustanowienia zabezpieczenia” (Karta nr 15). Przedmiotowe postanowienie uprawnia pożyczkodawcę do zatrzymania 95% prowizji. Jest to zapłata przysługująca pożyczkodawcy za udostępnienie konsumentom określonej wartości pieniędzy do dowolnego nimi rozporządzania. Zgodnie z § 7 pkt 1 umowy jednorazowa prowizja jest pobierana

[2] Ibid.

przez pożyczkobiorcę od konsumentów w dniu wypłaty kwoty pożyczki. Biorąc pod uwagę wymogi stawiane przez ustawę o kredycie konsumenckim nie można w treści umowy zastrzec, że w sytuacji odstąpienia od umowy w terminie 10 dni pożyczkodawca zatrzyma część wartości prowizji.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, organ antymonopolowy uznał, że konsument nie jest informowany, iż odstępując od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia, zostanie mu zwrócona równowartość prowizji. Ten sposób rozliczenia wynika wprost z art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim, tym samym faktyczna praktyka przedsiębiorcy musi być z nim zgodna. Ustawa w sposób jednoznaczny nakazuje zamieszczenie informacji o tym w umowie, właśnie aby umożliwić konsumentowi weryfikację praktyki przedsiębiorców. Zamieszczenie w umowie informacji o prawie do otrzymania zwrotu prowizji umożliwi konsumentom wyegzekwowanie tego prawa, pomimo, że zostało ograniczone przez zapis umowy stanowiący, iż 95% prowizji może zostać zatrzymane przez przedsiębiorców.

Tak więc w przedmiotowym przypadku sprzeczne z ustawą o kredycie konsumenckim, a więc bezprawne jest zastrzeżenie zatrzymania przez pożyczkodawcę 95% prowizji w sytuacji, gdy konsument odstąpił od umowy w terminie 10 dni od daty jej zawarcia. Umowa musi być sformułowania w sposób uniemożliwiający jej dowolną interpretację, w trakcie realizacji umowy. Dodatkowo za bezprawne należy uznać nie zamieszczenie w umowie informacji o prawie otrzymania przez konsumentów zwrotu prowizji zapłaconej w momencie otrzymania pożyczki na rzecz przedsiębiorców wynikającym z art. 11 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim.

Z uwagi na fakt, że zgodnie z art. 17 ustawy o kredycie konsumenckim, postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie, także w razie dokonania wyboru prawa obcego i w takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy, sposób określenia praw konsumentów w powyższym zakresie jest bezprawny. Przedsiębiorcy naruszają obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy pożyczki gotówkowej co do przysługujących im praw z tytułu odstąpienia od umów w terminie 10 dni, gdyż są one mniej korzystne niż prawa wynikające z ustawy o kredycie konsumenckim.

Dlatego też organ antymonopolowy uznał, że przedsiębiorcy stosują bezprawną praktykę polegającą na dezinformowaniu konsumentów poprzez niepodawanie w umowach informacji o prawdziwych skutkach, w tym przypadku o korzyściach, jakie wiążą się z odstąpieniem od umowy w terminie 10 dni od zawarcia umowy, tym samym stosują praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów poprzez naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

I.4. Postawiony został również zarzut naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieumieszczenie w umowie wszystkich informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim.

„Zawierając umowę o kredyt konsumencki, konsument zakłada zwykle pozytywny rozwój wydarzeń i nie poświęca wiele uwagi kwestii skutków niewywiązania się z ciążących na nim zobowiązań umownych. Przewidziany w art. 4 ust. 2 pkt 12 obowiązek zamieszczenia w umowie o kredyt konsumencki informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu ma na celu, po pierwsze, uświadomienie mu jego obowiązków, a po drugie, umożliwia lepszą ocenę całościową zaproponowanych mu warunków umownych.
(...) Ponadto umowa powinna zawierać pełną informację o przysługującym kredytodawcy prawie do wypowiedzenia kredytu, które - w braku korzystniejszych dla konsumenta postanowień umowy - określa art. 14 u.k.k. Z treści tego ostatniego przepisu wynika, że umowa powinna określać obligatoryjnie m.in. tryb wezwania konsumenta do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy.”[3]

§ 5 pkt 2 i 4 umowy stanowi, że „Wezwanie do zapłaty powstałej niedopłaty Pożyczkodawca dostarczy na wskazany przez Pożyczkobiorcę adres po 7 dniach od powstania

[3] Ibid

niedopłaty". „W przypadku nieuregulowania przez Pożyczkobiorcę kwoty niedopłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty, Pożyczkodawca przystąpi do czynności windykacyjnych". § 10 pkt 1 umowy stanowi, że „W przypadku nie zwrócenia przez Pożyczkobiorcę pożyczki w terminie określonym w umowie i powstaniu zadłużenia przeterminowanego Pożyczkodawca może wszcząć postępowanie egzekucyjne, którego koszty ponosi Pożyczkobiorca".

Zgodnie z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim, jeżeli konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

Biorąc pod uwagę regulacje określone przez w/w ustawę w zakresie trybu powiadamiania konsumenta o opóźnieniu spłaty kredytu, przedsiębiorca jest zobowiązany wyczekać określony w ustawie 30 dniowy termin przed podjęciem czynności windykacyjnych. W przedmiotowym przypadku z treści umów wynika, że po upływie 7 dniowego terminu zapłaty zaległych zobowiązań przedsiębiorca będzie mógł podjąć działania egzekucyjne. Tak więc postanowienia umowy w sposób mniej korzystny niż przepisy ustawy określają prawa konsumenta, co do okresu, po upływie którego mogą być podejmowane działania mające na celu wyegzekwowanie od konsumenta zaległych należności. Pomimo, że z przedstawionych przez przedsiębiorców dokumentów wynika, że w treści wezwania konsumenta do zapłaty zaległych płatności jest zamieszczona informacja, że „w przypadku braku spłaty po upływie 30 dni nastąpi przelew wierzytelności na PUH „Nobiles II" s.c.", zapis ten został uznany za niewystarczający (Karta nr 18). W opinii organu antymonopolowego informacja o terminie w którym działania windykacyjne nie zostaną podjęte zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim musi zostać umieszczona w umowie. Wynika to z faktu, że konsument w momencie zawarcia umowy musi otrzymać wszelkie niezbędne informacje zarówno o swoich prawach, jak i o obowiązkach.

Brak w umowie jasnych precyzyjnych informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, polegających na braku zastrzeżenia, że działania windykacyjne zostaną podjęte dopiero po 30 dniach, o czym mówi ustawa o kredycie konsumenckim, narusza prawa konsumentów do rzetelnej, pełnej informacji. Brak tej informacji może utrudnić weryfikację działań przedsiębiorców pod kątem ich zgodności z ustawą. W konsekwencji umożliwia to przedsiębiorcy dowolność w postępowaniu, co może narazić konsumentów na konieczność poniesienia dodatkowych kosztów i jest bezprawne.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.06.2006r. sygn. akt III SK 7/06 uznał co następuje. „Prawidłowa wykładnia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim prowadzi do wniosku, że obligatoryjne postanowienia (essentialia negotii) umowy o kredyt konsumencki, które zostały wymienione w tym przepisie, powinny być w umowie uzgodnione literalnie, wyraźnie, bezpośrednio i wyczerpująco, czego nie gwarantuje odesłanie w całości lub w części tych postanowień do informacji zawartych w abstrakcyjnych wzorcach umownych, regulaminach lub inaczej nazwanych ogólnych warunkach stosowanych przy zawieraniu umów kredytowych. Konsument ma prawo do przejrzystej, kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku, które nie zawsze posługują się prawdziwymi i pełnymi informacjami, ale niekiedy wprowadzają w błąd lub w sposób ukryty godzą w indywidualny i zbiorowy interes konsumentów". W przedmiotowym wyroku sąd uznał, że praktyki przedsiębiorcy polegające na sporządzeniu umowy kredytu konsumenckiego w sposób sprzeczny z art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim stanowią realne naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzą w zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 in fine ustawy antymonopolowej.

Biorąc pod uwagę powołane w niniejszej decyzji orzeczenia, organ antymonopolowy stwierdził, że w sytuacji, gdy treść umowy nie zawiera wszystkich wymaganych przez ustawę o kredycie konsumenckim informacji, bez względu na to, czy będą one wykorzystywane w trakcie realizacji umowy, oraz gdy warunki realizacji umowy zostały określone w sposób mniej korzystny niż określa je ustawa, przedsiębiorcy zawierając z konsumentami takie umowy naruszają obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzą w zbiorowe interesy konsumentów.

Dlatego też praktyka dotycząca sformułowania umowy w taki sposób, że nie zapewnia minimalnej ochrony interesów konsumentów przez brak odpowiednich informacji lub podanie niepełnych, nieprawdziwych i nierzetelnych informacji jest bezprawna.

Przedmiotowe praktyki dotyczą informacji, o kosztach zaciągnięcia zobowiązania, konsekwencji związanych z odstąpieniem od umowy, jak również możliwości wcześniejszej spłaty kredytu oraz terminu wypowiedzenia umowy przez pożyczkodawcę, tak więc dotyczą informacji ważnych zarówno dla konsumentów, którzy chcą zawrzeć umowy, jak i tych, którzy ją realizują. Dlatego też zakwestionowane praktyki naruszają interesy konsumentów, którzy zawarli umowy, a także przyszłych potencjalnych klientów. Umowy mogą być zawarte przez wszystkie osoby nimi zainteresowane. Tym samym oferta zawarcia umowy pożyczki skierowana jest do nieograniczonej grupy konsumentów.

Biorąc pod uwagę przesłanki podane w uzasadnieniach stosowania poszczególnych praktyk, organ antymonopolowy stwierdził, że praktyki o których mowa w pkt I sentencji decyzji są bezprawne, oraz naruszają interesy konsumentów.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie obie przesłanki, tj. bezprawność działań oraz naruszenie interesów nieograniczonej grupy konsumentów, organ antymonopolowy uznał oceniane praktyki za naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt I sentencji decyzji.

II. Organ antymonopolowy powziął podejrzenie, że przedsiębiorca mógł stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, tj. polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy pożyczki gotówkowej w sposób mogący zostać uznany za niezgodny z ustawą o kredycie konsumenckim, w zakresie informacji o:

1) organie, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numerze rejestru, pod którym kredytodawca został wpisany, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim,

2) łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy o kredycie konsumenckim,

3) uprawnieniu przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim,

4) terminie, sposobie wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

Jednak zgodnie z art. 23d ustawy antymonopolowej, jeżeli nie zachodzą okoliczności określone w art. 23a, Prezes Urzędu wydaje decyzję, w której stwierdza, że dana praktyka nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

W celu uznania, że określone zachowanie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

II.1 W pkt II.1 sentencji decyzji poddano ocenie wykonanie obowiązku podawania w umowie informacji o organie, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numerze w rejestrze, pod

którym kredytodawca został wpisany o czym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

„Stosownie do art. 4 ust. 2 pkt 1 umowa o kredyt konsumencki powinna określać imię, nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna - także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany. Celem tego przepisu jest w szczególności zapewnienie konsumentowi pełnej orientacji co do podmiotu, z którym zawiera umowę. Ma to znaczenie zwłaszcza z punktu widzenia składania przez konsumenta oświadczeń woli, które dla swej skuteczności wymagają dojścia do adresata.
(...) W przypadku udzielenia kredytu przez kilku przedsiębiorców, np. wspólników spółki cywilnej, umowa powinna zawierać dane dotyczące wszystkich tych osób. W świetle nowelizacji kodeksu cywilnego i wprowadzenia doń art. 43^2 § 1 nie powinno budzić wątpliwości, że przez pojęcie nazwy należy rozumieć obecnie firmę przedsiębiorcy”.[4]

Dodatkowo w komentarzu do ustawy o kredycie konsumenckim[5] podkreśla się, że odnośnie spółek cywilnych przez pojęcie adresu należy rozumieć miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przez wspólników spółki.

Zarówno wzór umowy pożyczki gotówkowej, jak i faktycznie zawarte umowy określają pożyczkodawcę w następujący sposób „CHWILÓWKA POLSKA” S.C. MAŁGORZATA C., GRZEGORZ C. 43-100 TYCHY” (Karta nr 15). Dane identyfikujące przedsiębiorców, a także spółkę cywilną są zgodne z zaświadczeniami o wpisach do ewidencji działalności gospodarczej (Karty nr 9, 10).

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, a także fakt, że spółka cywilna nie ma osobowości prawnej, przedsiębiorcy w niniejszej sprawie, nie mają obowiązku podawania w treści umowy informacji o organie, który zarejestrował ich działalności, i numerach rejestrowych, pod którymi zostali wpisani. Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia, że przedsiębiorcy mieli obowiązek informacyjny, o którym mowa powyżej, a więc nie stosowali bezprawnych praktyk w powyższym zakresie.

II. 2 W punkcie II.2 sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczy naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy pożyczki gotówkowej w sposób niezgodny z art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument.

„Umowa powinna określać również sumę wszystkich omówionych dotychczas kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument (art. 4 ust. 2 pkt 9), które obejmują zarówno koszty wchodzące w skład całkowitego kosztu kredytu, opłaty z tytułu zabezpieczenia, jak również omówione w poprzednim punkcie inne koszty, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową (art. 4 ust. 3 pkt 8), niezależnie od tego, czy konsument jest zobowiązany do ich zapłaty względem kredytodawcy albo osób trzecich. Podstawowa funkcja tego obowiązku polega na uświadomieniu konsumentowi, z jak dużym wysiłkiem finansowym będzie się dla niego wiązało zawarcie umowy o kredyt konsumencki. Jest to niezwykle istotne z punktu widzenia możliwości skonfrontowania rozmiaru tego wysiłku z możliwościami majątkowymi konsumenta i podjęcia przez niego świadomej decyzji o zawarciu umowy.”[6]

Przedmiotowa praktyka dotyczy podawania wartości łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, w tym kosztu dotyczącego ustanowienia zabezpieczenia. Przedsiębiorcy nie zgodzili się z postawionym zarzutem, twierdząc, że w umowie są wymienione wszystkie koszty do poniesienia, których zobowiązany jest konsument.

Analiza treści umów wykazała, że zawierają one następującą informację:

[4] Ibid
[5] Por. Ibid
[6] Ibid

§7 pkt 3 umowy stanowi, że „Łączna kwota kosztów uzyskania pożyczki wynosi: ...".

W faktycznie zawartej umowie podana była kwota kosztów odpowiadająca wartościom podanym w niej. Tym samym Umowa przewiduje podanie łącznej kwoty kosztów, które są w niej wymienione (Karta nr 15). Biorąc pod uwagę praktykę przedsiębiorców uznaną w pkt I.1 sentencji decyzji dotyczącą nie podawania w umowach jednoznacznych informacji o pozostałych kosztach do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, umieszczenie wartości oraz nazw poszczególnych kosztów, w sposób bezpośredni spowoduje uwzględnienie ich w łącznej wartości kosztów. Tym samym przedsiębiorcy wykonując nakaz wynikający z pkt I.1 sentencji decyzji, wymieniając rodzaje i wartości kosztów, zweryfikują łączną wartość kosztów. Dlatego też brak jest podstaw do zarzucenia przedsiębiorcy stosowania praktyki polegającej na niepodawaniu konsumentom informacji o łącznej kwocie kosztów.

II. 3 W kolejnym pkt II.3 sentencji decyzji oceniono, czy treści umów mogą naruszać obowiązki informacyjne wynikające z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim o uprawnieniu do przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.

„Ustawa o kredycie konsumenckim wprowadza obowiązek poinformowania konsumenta w umowie o przysługującym mu uprawnieniu do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie oraz o skutkach skorzystania z tego uprawnienia. Należy podkreślić, że uprawnienie to - przyznane konsumentowi przez semiimperatywny art. 8 ust. 1 - nie może być wyłączone odmienną umową stron i z tego względu przysługiwałoby konsumentowi niezależnie od tego, czy wzmianka o nim została zamieszczona w umowie. Omawiany obowiązek zatem ma charakter czysto informacyjny i służy uświadomieniu konsumentowi przysługujących mu korzystnych instrumentów, służących ochronie jego interesów. Naruszenie tego obowiązku informacyjnego skutkuje sankcją kredytu darmowego, w świetle którego możliwość wcześniejszej spłaty kredytu jest już praktycznie pozbawiona znaczenia". Temu samemu celowi ma służyć uświadomienie konsumentowi, jego uprawnienia do odstąpienia od umowy wynikającego z ustawy o kredycie konsumenckim.

Analiza umów wykazała, że są w nich zamieszczone postanowienia o treści:

§ 4 pkt 2 umowy „Pożyczkobiorca ma prawo do wcześniejszej spłaty kwoty pożyczki".

§ 4 pkt 3 umowy „Pożyczkobiorca jest zobowiązany poinformować Pożyczkodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem".

§ 4 pkt 4 umowy „Rozliczenie z pożyczki nastąpi w terminie 14 dni od dokonania spłaty".

Powyżej przytoczone postanowienia umów w sposób jednoznaczny, informują konsumentów o ich prawie do wcześniejszej spłaty kredytu. Analizując treść zawartej umowy, organ antymonopolowy w pkt I.2 sentencji decyzji uznał, że konsumenci nie byli informowani o skutkach przedterminowej spłaty kredytu, które określa ustawa o kredycie konsumenckim. Jednak należało stwierdzić, że o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy byli oni informowani, tym samym w przedmiotowym zakresie nie można zarzucić przedsiębiorcom stosowania bezprawnych praktyk.

II. 4 W punkcie II.4 sentencji decyzji ocenie poddano zgodność treści zawieranych umów z obowiązkiem poinformowania konsumentów o terminie i sposobie wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11, który to obowiązek wynika z art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

§ 9 pkt 1 umowy stanowi, że „Pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia do umowy pożyczki w terminie 10 dni od daty zawarcia umowy, bez podania przyczyny na podstawie pisemnego oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszej umowy".

§ 9 pkt 2 umowy stanowi, że „Termin do odstąpienia od umowy jest zachowany, jeżeli Pożyczkobiorca przed jego upływem złoży na piśmie oświadczenie, którego wzór otrzymał przy zawarciu umowy, o odstąpieniu od umowy, pod adresem wskazanym w oświadczeniu".

Zgodnie z § 9 pkt 3 umowy „W przypadku, gdy termin odstąpienia od umowy pożyczki przypada w dniu wolnym od pracy, to termin ten upływa w pierwszym dniu roboczym przypadającym po tym dniu".

Analiza powyżej zacytowanych postanowień umownych wykazała, że przedsiębiorcy za pośrednictwem umowy informują konsumentów o istnieniu prawa i sposobu wykonania

uprawnienia do odstąpienia od umów. Tym samym organ antymonopolowy stwierdził, że konsumenci otrzymują rzetelną, prawdziwą i pełną informację za pośrednictwem zawieranych umów w powyżej określonym zakresie.

W świetle powyższych ustaleń oraz zgromadzonego materiału dowodowego w opinii organu antymonopolowego, opisane działania przedsiębiorców nie noszą znamion bezprawności, w podanym powyżej zakresie i w tym przedmiocie nie posiadają cech praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

III. Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.
Postępowanie przeciwko przedsiębiorcom Małgorzacie C. oraz Grzegorzowi C. prowadzącym działalność gospodarczą jako „Chwilówka Polska" s.c. Małgorzata C. i Grzegorz C. w Tychach, w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 45 zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć solidarnie przedsiębiorców kosztami postępowania w wysokości 45 PLN (słownie złotych: czterdzieści pięć).

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 10101010 00 7878 22 31 000000 w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479^{28} § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479^{28} § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral